

Miljøverndepartementet
Avdeling for kulturminneforvaltning
Postboks 8013 Dep.
0030 Oslo

Vår ref.: 2009/3341 - 23292/2009

Deres ref.: 200901230-
/SCO

Dato: 04.06.2009

Forslag til revidert forskrift for Norsk kulturminnefond - høringsuttalelse fra Østfold fylkeskommune

Vi viser til brev fra Miljøverndepartementet datert 24.04.2009 vedr. revidert forskrift om Norsk kulturminnefond, hvor det inviteres til å gi høringsuttalelse.

Vi ser det som svært positivt at fondet nå er styrket med ytterligere 200 mill. kr., og håper opptrappingen av fondets grunnkapital vil fortsette. Østfold fylkeskommune har et utmerket samarbeidsforhold med Kulturminnefondet, og eiere / søkere får god oppfølging av fondet i søknadsprosessene.

Østfold fylkeskommune vil generelt peke på de til dels uklare grensene mellom Kulturminnefondets og Riksantikvarens virke- og ansvarsområder. Dette gjelder særlig følgende paragrafer i revidert forskrift:

§ 2 Virkeområde, 2. setning:

"Tilskudd til arkeologiske kulturminner begrenses til skjøtsels- og tilretteleggingstiltak."

Riksantikvaren disponerer en egen underpost til samme formål, 72.6, hvor tilskuddene gis til fylkeskommunene etter søknad for bruk til egne og andres skjøtselsprosjekter. Fylkeskommunene har delegert myndighet innenfor formålet (kml § 11, 1.a), hvilket innebærer at premisser for tiltak, bistand til utvikling av skjøtselsplaner og langsiktige skjøtselsavtaler, diverse tillatelser osv må gis fra fylkeskommunen. Med tilskudd fra Kulturminnefondet direkte til eiere av fornminner kan virksomheten komme ut av kontroll, samtidig som de færreste fylkeskommuner vil ha kapasitet til å følge opp saker av noe omfang som kommer til utover de årlige planlagte prosjektene.

Samtidig ser vi det lite ønskelige i begrensningen som er gitt i virkeområdet. Over Riksantikvarens post 72.6 (kap. 1429) gis det ikke muligheter til å søke om registreringer som kan være helt nødvendige i ulike sammenhenger. Det er heller ikke andre steder mulig å søke tilskudd til registrering av arkeologiske kulturminner / kulturmiljøer knyttet til definerte prosjekter – som også kan være etterfølgende skjøtsel og tilrettelegging. Som et annet eksempel kan nevnes det fylkesomfattende dokumentasjonsprosjektet som drives av Østfold historielag i samarbeid med bl.a. Østfold fylkeskommune og med økonomisk bidrag fra kommunene. Prosjektet drives frem med deltakelse av medlemmene i de enkelte historielagene, og omfatter både automatisk fredete, vedtaksfredete og verneverdige kulturminner. Prosjektet har, og vil få, svært mange positive ringvirkninger, blant annet skjøtsel, tilrettelegging, økt lokalt ansvar, formidling og informasjon. Vi finner det lite tilfredsstillende at et prosjekt som dette faller utenfor muligheter til støtte fra Kulturminnefondet.

Regionalavdelingen, Kulturminneseksjonen

Postadresse: Postboks 220, 1702 Sarpsborg
Kontoradresse: Oscar Pedersensvei 39, Sarpsborg
Telefon: 69 11 70 00, Telefaks: 69 11 70 67

E-post: sentralpost@ostfold-f.kommune.no
Internett: <http://www.ostfold-f.kommune.no/>
Org.nr.: 974 544 407

§ 8 Fredete kulturminner, 1. setning:

"Minst 1/3 av fondets avkastning pr år skal benyttes til fredete kulturminner og kulturmiljøer."

Riksantikvaren gir årlig tilskudd til istandsetting av fredete, og i mindre grad verneverdige, kulturminner i privat eie over underpost 72.2 (kap. 1429). Både for eierne og for fylkeskommunene, som dels administrerer og saksbehandler ordningen (midlene fra Riksantikvaren) og dels anbefaler søknader (overfor Kulturminnefondet), er det en uklar og uryddig ordning at minst 1/3 av fondets avkastning skal gå til samme formål som post 72.2. Dessuten fører det til betydelig merarbeid for alle når to statlige instanser skal forholde seg til samme målgruppe, eierne må forholde seg til to ulike statlige instanser og en fylkeskommunal, mens fylkeskommunene må forholde seg til samme målgruppe men to ulike statlige instanser. For alle parter ville et klart skille vært å foretrekke: Riksantikvaren bør forholde seg til de fredete kulturminnene, og Kulturminnefondet til de verneverdige. Dette vil være arbeidsbesparende, ryddig og langt mer effektivt.

Vi vil i denne forbindelse minne om Riksrevisjonens rapport (2009) hvor det flere ganger og i flere ulike sammenhenger pekes på at det ikke finnes gode fylkesvise oversikter over verneverdig (evt. fredningsverdig) bebyggelse; de er kun i liten grad systematisk kartlagt og identifisert. Dette gjelder også i Østfold. Det sier seg selv at uten fullgod fylkesvis oversikt og dermed muligheter til prioriteringer, vil det ikke bli mulig å kanalisere Kulturminnefondets tilskudd effektivt til eiere av verneverdige bygninger – og dit det trenges mest gjennom aktiv og offensiv informasjon og rådgivning. Det vil bli tilfeldig hvem som søker. Vi ber derfor Miljøverndepartementet vurdere på hvilken måte man kan rette opp det problemet Riksrevisjonen peker på, slik at Kulturminnefondets tilskudd kan bli så effektive og målrettede som mulig.

Vi vil dessuten peke på ytterlig ett problemområde:

§ 9 Vilkår og rammer for tilskudd, tredje ledd, 1-2. setning (jfr. § 2 annet ledd):

"[---] kan styret delvis fravike kravet om privat medfinansiering. Det samme gjelder i saker som gjelder kommunalt eide kulturminner, som overveiende kommer allmennheten til gode."

Etter reglene til både Riksantikvaren og Kulturminnefondet er det kulturminner som faller mellom alle stoler når det gjelder muligheter for tilskudd. Det er kulturminner som eies av kommuner og offentlige stiftelser slik som for eksempel museer. Problemet oppstår om kommunen / stiftelsen selv ikke har økonomisk evne eller hvor det ikke er politisk vilje til å prioritere istandsetting av fredete og verneverdige bygninger og anlegg. I Østfold har vi flere slike anlegg som forfaller. Østfold fylkeskommune har gjennom årene bevilget store midler til diverse kulturminner i denne mellomkategorien, men behovet går langt utover rimelig kapasitet. Vi ber Miljøverndepartementet vurdere hvordan man på bedre måter kan sikre fredete og verneverdige kulturminner (bygninger og anlegg) i offentlig / kommunal eie, blant annet gjennom ordlyden i § 9 i vedtekten og gjennom praksis for tildeling av tilskudd fra Kulturminnefondet.

Med hilsen

Atle Haga
fylkesrådmann

Anne-Sophie Hygen
fylkeskonservator

Kopi til:

Riksantikvaren Postboks 8196 Dep 0034 OSLO